

ALMAYER'İN SIRÇA KÖŞKÜ*

JOSEPH CONRAD, (1857-1924) Leh bir ailenin oğlu olarak Polonya'da dünyaya geldi. Genç yaşta denizci oldu ve yirmi yıl kadar bu meslekle uğraştı. Emekli olduktan sonra İngiliz vatandaşlığına geçip İngiltere'ye yerleşerek kendini yazarlığa adayan Conrad ilk romanı *Almayer'in Sira Köşkü*'nü 1896'da kaleme aldı. Ölümüne dek pek çok eser verdi, eleştirmenlerden büyük övgüler aldı ve gerek İngiliz edebiyatının gerek dünya edebiyatının en önemli yazarlarından biri oldu.

Edebiyatta modernizmin öncülerinden biri olarak kabul edilen Conrad, anlatım tarzı ve anti-kahramanları bakımından yirminci yüzyılın pek çok ünlü yazarını etkilemiştir. Conrad'ın romanları genellikle Avrupa'ya uzak, egzotik ülkelerde geçer. Eserlerinde karakterlerinin psikolojik tahlillerine ve insan doğasının kötü yönlerine özellikle ağırlık vermiş, dönemin Avrupa hakimiyetindeki dünyasının insan ruhuna etkilerini başarıyla yansıtmıştır. En ünlü romanları *Lord Jim* ve *Karanlığın Yüređi*'nin yanı sıra *Batılı Gözler Altında*, *Nostromo*, *Altı Öykü*, *Zafer*, *Gizli Ajan*, *Narcissus'un Zencisi*, *Muhbir*, *Ölüm Seferi* gibi eserleri de Türkçeye çevrilmiştir.

*SEL YAYINCILIK/ KLASİKSEL

***SEL YAYINCILIK**

Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş – İstanbul
Tel. (0212) 516 96 85

<http://www.selyayincilik.com>

E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

SATIŞ – DAĞITIM:

Çatalçeşme Sokak, No: 19, Giriş Kat
Cağaloğlu – İstanbul

E-mail: siparis@selyayincilik.com

Tel. (0212) 522 96 72 Faks: (0212) 516 97 26

***SEL YAYINCILIK: 826**

KLASİKSEL: 04

ISBN 978-975-570-838-6

ALMAYER'İN SIRÇA KÖŞKÜ

Joseph Conrad

Roman

Türkçesi: Ayşe Deniz Temiz

Özgün Adı:

Almayer's Folly

© Sel Yayıncılık, 2016

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı

Editör: Barış Cezar

Yayına hazırlayan: Mısra Gökıldız

Kapak tasarım ve teknik hazırlık: Gülay Tunç

Birinci Baskı: Ocak 2017

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaası

Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203

Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Sertifika No: 11931

Joseph Conrad

Almayer'in Sırça
Köşkü

Türkçesi: Ayşe Deniz Temiz

Roman

1. Bölüm

“Kaspar! *Makan!*”*

O tanıdık tiz ses, muhteşem bir gelecek düşünce dalıp gitmiş olan Almayer’i sarsarak içinde bulunduğu ânın nahoş gerçeklerine döndürdü. Üstelik ne kadar da nahoş bir sesle. Yıllardan beridir işittiği bu sese katlanmak onun için her geçen yıl biraz daha güçleşmişti. Olsun, bütün bunlar pek yakında sona erecekti.

Huzursuzca kıpırdandı ama çağrıya daha fazla kulak asmadı. Her iki dirseğiyle verandanın korkuluğuna yaslanıp, gözünün önünden aldırışsızca ve telaşla akan büyük nehri dalgın dalgın izlemeyi sürdürdü. Günbatımında nehri izlemek hoşuna gidiyordu, belki de o saatte batmakta olan güneş Pantai’nin suları üzerine altın bir parıltı yaydığı için, zira Almayer’in düşünceleri çoğu zaman altınla meşguldü; elde etmeyi başaramadığı, başkalarının –kuşkusuz dürüst olmayan yollardan– elde ettiği veya dürüst gayretler sonucunda, kendisi ve Nina için, elde etmeye hâlâ niyetli olduğu altın. Yıllardır yaşamakta olduğu bu kıyıda uzakta kavuşacağı güç ve servete dair düşlere dalmış, büyük ve muhteşem bir ödülün hayaliyle, uğraşp didinmenin

* (Malay.) Yemek. (ç.n.)

kahrını unutmuştu. Avrupa'ya yerleşeceklerdi kızıyla birlikte. Zengin olacak, itibar göreceklerdi. Kızın muazzam güzelliği ve kendisinin sahip olduğu servet karşısında, hiç kimse kızın melez bir kan taşıdığını aklına bile getirmeyecekti. Onun zaferlerine tanık oldukça kendisi de yeniden gençleşecek, bir mahkûm gibi hissettiği bu kıyıda yirmi beş yıldır verdiği kahr dolu mücadeleyi unutacaktı. Bütün bunlar neredeyse eliyle uzanıp alacağı kadar yakındı. Dain* hele bir geri dönse! Ki pek yakında dönme-ye mecburdu – kendi çıkarı için, kendine düşen payı almak için mecburdu buna. Bir hafta, hatta daha fazla gecikmişti! Belki bu gece dönerdi.

Yeni ancak şimdiden çürümeye yüz tutmuş evinin –yaşamının o son fiyaskosu– verandasında dikilip geniş nehri izlediği sırada Almayer'in aklından bunlar geçiyordu. Bu akşam nehrin üzerinde altın bir parıltı yoktu, çünkü yağan yağmurlarla kaba-
ran sular Almayer'in dalgın gözlerinin altından öfkeli, boz bu-
lanık bir sel halinde akıyor; ufak çalı çırpıyı, çürümüş kocaman
kütükleri ve bütün bütün köklenmiş dallı budaklı ağaçları sürük-
lüyor; bunların arasında girdaplar yapan su öfkeyle gürlüyordu.

Sürüklenen ağaçlardan biri, tam evin hizasında alçak kıyıya oturdu, bunun üzerine Almayer düşlerini bir yana bırakıp aylak bir ilgiyle onu izlemeye koyuldu. Ağaç, tıslayıp köpüren suların ortasında ağır ağır döndü, çok geçmeden engelden kurtulup yeni-
den nehrin aşağısına doğru ilerlemeye başladı; yavaşça yuvarla-
narak kabuğu soyulmuş uzun bir dalı, nehrin acımasız ve gerek-
siz zulmüne karşı sessizce göğe yakaran bir el gibi yukarı doğru uzattı. Almayer'in ağacın akıbetine duyduğu ilgi birden arttı. Aşağıdaki sığ burnu aşıp aşamayacağını görmek için trabzanın üzerinden eğildi. Aşmıştı; artık denize kadar yolunun açık oldu-
ğunu düşünerek geri çekildi, koyulaşan karanlıkta şimdi giderek
küçülüp belirsizleşen o cansız nesnenin kaderine imrendi. Ağacı

* (Malay.) Veliht prens. (ç.n.)

tamamen gözden yitirdiğinde Almayer onun denizde ne kadar açığa sürükleneceğini merak etmeye başladı. Akıntı onu kuzeye mi taşıyacaktı yoksa güneye mi? Herhalde güneye, Selebes açıklarına sürülecek, belki de ta Makassar'a kadar götürecekti!

Makassar! Almayer'in depreşen hayalgücü ağacı hayali yolculuğunda uzaklara taşıdı, oysa zamanın içinde yirmi yıl, belki de daha geriye giden hafızası, beyazlar giymiş, alçakgönüllü görünümüyle sırum gibi genç bir delikanlı olan Almayer'in, yaşlı Hudig'in *godown*'larında* servet kovalamak üzere Felemenk posta gemisinden Makassar'ın tozlu iskelesine inişini görüyordu. Yaşamının önemli bir dönemi, yeni bir varoluşun başlangıcıydı bu. Buitenzorg Botanik Bahçesi'nde** kıdemsiz bir memur olan babası, oğlunu böyle bir şirkete yerleştirmekten dolayı kuşkusuz hoşnuttu. Genç adamın kendisi de Cava'nın zehirli kıyılarını, babasının gün boyu yerli bahçıvanların aptallığından yakındığı, annesinin ise doğup büyüdüğü Amsterdam'ı ve bir puro tüccarının kızı olarak o şehirde sahip olduğu itibarlı konumu yitirdiği için

* “Antrepo”nun İngilizce karşılığı olan *warehouse* yerine bu Malayca sözcüğü tercih etmekle yazarın ortaya serdiği çağrışım ve referanslar silsilesini kaybetmemek için metin boyunca sözcüğün aslını korudum (Ancak metinde *warehouse* sözcüğünün kullanıldığı durumlarda “antrepo” veya “depo”yu tercih ettim). *Godown*, aynı zamanda, Malayca *godong* sözcüğünün sömürge ticareti sırasında İngilizceye aktarımından (transkripsiyon) doğan bir melezliği ifade ediyor. (ç.n.)

** Batavya'da (bugünkü Cakarta) İlk kez Hollanda işgali sonrasında, 1744'te kurulan bahçe, 1811 İngiliz işgali sonrasında İngiliz Bahçesi üslubunda düzenlenmiştir. 1817'de İngiltere'nin Cava adasını bir anlaşmayla Hollandalılara devretmesi üzerine, yeni yönetim burada bir botanik bahçesi kurmuştur. Bahçe düzenlemesi, biri İngiliz Kraliyeti'ne ait Kew Bahçesi'nden, diğerye Hollanda'dan gelen iki bitkibilimci tarafından gerçekleştirilmiştir. Buitenzorg (bugünkü adıyla Bogor) Botanik Bahçesi'nde 1850'lerden başlayarak biyoloji ve tarım araştırmaları gerçekleştirilmiş, 1870'lerde kurulan botanik ve zooloji laboratuvarlarında ise bölge ekonomisi için kilit önem kazanacak olan kahve, palmiye, şekerkamışı gibi endüstriyel bitkilerin bölgede yetiştirilmesiyle ilgili çalışmalar yapılmıştır. (ç.n.)

şezlongunun derinliklerinden sızlanıp durduğu o derme çatma ahşap evin sunduğu pek kıt rahatı terk etmekten dolayı hiç de şikayetçi sayılmazdı.

Kuş gibi hafif bir yürek ve ondan daha da hafif bir cüzdanla ayrılmıştı Almayer evinden; İngilizceyi iyi konuşuyordu, aritmetiği de kuvvetliydi; dünyayı fethetmeye hazırdı ve bunu başaraçağından en ufak kuşkusu yoktu.

Aradan geçen yirmi yılın ardından, Borneo gecesinin boğucu sıcağında durmuş düşünürken, Hudig'in yüksek tavanlı, serin *godown*'larını buruk bir pişmanlıkla hatırladı; kasalar dolusu cin ve Manchester'dan gelen balya yapılmış malların sıralandığı uzayıp giden koridorlar; sessizce açılan büyük kapı; sokağın göz kamaştırıcı aydınlığının ardından gözü öylesine dinlendiren içerinin loş ışığı; fiçileri yuvarlar ya da kasaları taşırken bir yandan çaresiz bir haykırıyla sona eren bir şarkı mırıldanan işçi ekiplerinin uğultusunun ortasında, mal yığınları arasında, tertipli, soğukkanlı tavırlarıyla çit çıkarmadan hızlı hızlı yazı yazan mahzun gözlü Çinli katipler için ayrılmış ufak mekanlar. Diğer uçta, büyük kapının karşısında, iyi aydınlatılmış daha büyük bir mekân ayrılmıştı; uzak oluşu sayesinde gürültü orada diner ve veznedar Bay Vinck'in –bütün bu mekân üzerinde hâkim olan deha ve Üstad'ın sağ kolu– gözetimi altında sessiz sedasız birtakım Çinlilerin sayıp üst üste yağmakta oldukları gümüş guldenlerin yumuşak ve kesintisiz şingirtisi yükselirdi.

Bu açık mekânda Almayer, yeşil boyalı küçük bir kapının az ötesinde duran masasında çalışırdı. Kapının yanında her daim, belinde kırmızı kuşağı, başında sarığıyla bir Malay durur, yukarıdan sarkan bir ipi tutan eli, makine gibi durmadan inip kalkardı. İp, yeşil kapının öbür tarafında, özel büro denen yerin bulunduğu ve yaşlı Hudig'in –Üstad'ın– tahtına kurulup tantanalı kabuller düzenlediği tarafta, bir pervaneyi çalıştırıyordu. Zaman zaman küçük kapı aniden açılır, mavimtrak tütün dumanının arasından, üzeri türlü türlü şişeler ve büyük sürahilerle kaplı uzun bir masa-

yı, üzerlerinde gürültücü adamların sere serpe oturduğu sazdan sandalyeleri dış dünyaya ifşa ederdi; bu sırada Üstad kafasını dışarı uzatıp kapı kolunu tutarak Vinck'e gizli gizli bir şeyler homurdanır; kâh gök gürültüsü gibi bir sesle deponun ta öbür ucuna emirler yağdırır, kâh tereddütle dikelen bir yabancıyı gözüne kestirip onu dostane bir kükreyişle selamlardı, "Hoşgeldin Gapitan! Nereden geliyorsun böyle? Bali'den demek? Midilli getirdin mi? Midilli istiyorum! Elindekilerin hepsini istiyorum, ha! Ha! Ha! İçeri gel!"* Böylece yabancı zorla içeri sürüklenir, bir bağırsık çağırış tufanı içinde kapı kapanır ve olağan gürültüler mekânı yeniden doldururdu; işçilerin şarkısı, yuvarlanan fıçılardan tanrıların ve dolmakalemlerin hışırtısı; hepsinin üzerindeyse, dikkat kesilmiş Çinlilerin sarı parmakları arasında durmadan akan iri gümüş sikkelerin musiki şingirtisi yükselirdi.

O sıralar Makassar ticaretle dolup taşan cıvıl cıvıl bir yerdi. Avusturalya kıyısından bir uskuna donattıkları gibi servet ve serüven peşinde Malay takımadalarına sökün eden ne kadar gözüpek ruh varsa hepsi soluğu burada alıyordu. Cesur, gözünü budaktan sakınmayan ticaret erbabı, o sıralar hâlâ pek çok kıyıda rastlanan korsanlarla burun buruna gelmekten çekinmeyen, hızlı para kazanan bu adamlar, hem ticaret hem de sefahat amacıyla körfezde toplu bir "randevu" gerçekleştiriyorlardı. Felenk tüccarlar onlara İngiliz seyyar satıcılar adını vermişlerdi; içlerinde bu tür bir hayatı çekici bulan beyefendiler de vardı kuşkusuz; çoğu denizciydi; hepsinin kralı ise, herkesin itibarını kazanmış olan Tom Lingard'dı; dürüstünden sahtekârına, kendi halinde balıkçılarından boğaz kesen serserisine varıncaya dek

* "Welcome, Gapitan! ver' you gome vrom? Bali, ha? Got bonies? I vant bonies! Vant all you got; ha! ha! ha! Gome in!" Hudig "ponies" (midilli at-çoğul) sözcüğünü Hollanda aksanıyla "bonies" olarak telaffuz ederek anlaşılabilir bir biçime sokuyor. Çarpıtılmış haliyle *bony* (çoğul hali, *bonies*) olarak işitilen sözcük, kemikli, sıska anlamına gelir; argoda ise ağır işlere koşulan hayvan veya insan anlamında kullanılır. (ç.n.)

bütün Malaylar onu “Raca-Laut” –Denizin Kralı– olarak benimsemişlerdi.

Makassar’a geleli daha üç gün olmadan Almayer onun bahsini duymuştu; akıllıca bağladığı işlerin, aşklarının, ayrıca Sulu korsanlarıyla giriştiği kıyasıya mücadelelerin hikâyesinden başka, uzun bir çekişmeden sonra bir korsan *prau*’suna* çıkararak mürettebatını denize döken muzaffer Lingard’ın teknede bulduğu bir çocukla –bir kız çocuğuyla– ilgili romantik öyküyü de işitmişti. Lingard’ın bu kızı evlat edindiği, onu Cava’da bir manastırda okutmakta olduğu, ondan “kızım” diye bahsettiği herkesin malumuydu. Memleketine dönmeden önce onu beyaz bir adamlarla evlendirip bütün parasını ona bırakacağına dair büyük bir yemin etmişti. “Üstelik Kaptan Lingard’ın bir sürü parası var,” derdi Bay Vinck ciddi bir tavırla, başını yana eğerek, “bir sürü para, Hudig’den bile fazla!” Dinleyicilerin böylesine inanılmaz bir iddianın şaşkınlığından kurtulmasına süre tanımak için bir an duraksadıktan sonra, açıklama getirmek için fısıltıyla eklerdi, “Biliyorsunuz, bir nehir keşfetti.”

Mesele buydu! Bir nehir keşfetmişti! Yaşlı Lingard’ı, gündüz vakti Hudig’le alışveriş yapıp geceleri şampanya içen, kumar oynayan, bağırarak şarkı söyleyip Sunda Otel’in geniş verandasında melez kızlara kur yapan maceraperest denizci alayından

* (Malay.) Yelkenli kano. Malezya-Endonezya-Filipinler bölgesinde eski çağlardan beri üretilen bu tekne türü, çifte karinası sayesinde, hafif gövdesine oranla –denge için safraya ihtiyaç duymaksızın– çok yüksek hızlara ulaşabiliyordu. 16. yüzyılda Magellan’ın seferinden itibaren batılı denizcilerin yoğun ilgisine mazhar olan tekne, tam yol seyrederken sancak tarafında bulunan ve ana karinadan (*vaka*) daha kısa olan karinanın (*ama*) suya batmadan, ancak yüzeyine değerek geçmesi nedeniyle kâşif ve seyyahlarca “uçan *prau*” olarak anılmaktaydı. 19. ve 20. yüzyıllar boyunca Batılı tekne tasarımcılarının sürekli merak ve ilham kaynağı olan tekne, en hızlı yelkenli ünvanını 20. yüzyıl başlarında hâlâ korumaktaydı. Son yıllarda Türkiye’de şehir içi ulaşım filolarına dahil edilen “katamaran”ların da atası kabul edilir. (ç.n.)

böylesine üstün kılan şey işte buydu. Lingard, girişlerini bir tek kendisinin bildiği o nehirde içeri, Manchester'dan gelen mallar, pirinç gonglar, tüfekler ve baruttan oluşan çeşit çeşit yük taşıyordu.

Bizzat kaptanlık ettiği *Flash* isimli brik, böyle günlerde geceleyin sessizce alargadan kaybolur, ne kadar içki içerse içsin bana mısın demeyen Lingard, tekneye binmeden önce, felekten çaldıkları gecenin etkisiyle sızıp, masaların altında sarhoş uzanan arkadaşlarına bir bakış atardı. Pek çokları onun izinden giderek kauçuk ve kamışın, istridye ve kuş yuvalarının, balmumu ve reçinenin membaı olan toprakları bulmayı denemişti; fakat o ufak tefek *Flash*, o denizlerdeki teknelerin hepsinden daha hızlıydı. Kimileri gizli kum setleri ve mercan kayalıklarında hüsrana uğradı, bütün varını yoğunu yitirerek bu günlük güneşlik denizin zalim pençesinden canlarını zor kurtardılar; kimileriye pes etti; böylece vaat edilen toprakların girişinde muhafız bekleyen, sükûnet içindeki yemyeşil adalar, tropik doğanın bütün o acımasız dinginliği içinde sırrını yıllarca sakladı. Böylece gizli veya aleni keşif gezilerine gidip gelmeyi sürdüren Lingard, cüretkâr girişimi ve elde ettiği muazzam kâr sayesinde Almayer'in gözünde bir kahramana dönüştü. Onun antrepodan içeri uygun adım yürürken Vinck'e doğru dönüp, genizden gelen boğuk bir sesle, "Ne haber?" diye laf attığını veya Üstad Hudig ile küçük yeşil kapının ardında iş görüşmeden önce gür sesiyle onu, "Selam, ihtiyar korsan! Hâlâ hayatta mısın sen?" diye selamladığını gören Almayer'e hakikaten büyük bir adam gibi görünüyordu. Akşamları çok defa, el ayak çekilip antrepoya sessizlik çöktüğü vakit, evraklarını toplayarak evinde kaldığı Bay Vinck ile birlikte arabaya binmeye hazırlanan Almayer, özel ofiste süregiden hararetli bir tartışmaya kulak kesilir, Üstad'ın derinden gelen tekdüze homurtusunu ve Lingard'ın kükrer gibi araya girdiğini duyardı – bol ilikli bir parça kemik için dövüşen iki av köpeği. Oysa Almayer'in kulağına Titanların münakaşası, ilahların savaşı gibi gelirdi bu.

Aradan bir yıl kadar geçtikten sonra, iş icabı Almayer'le sık sık bir araya gelen Lingard, genç adama karşı birdenbire ve taniş olanlara anlaşılmaz gelen bir ilgi beslemeye başladı. Gece geç saatlerde Sunda Otel'i'ndeki ahbablarıyla bir kadeh atarken ona övgüler düzüyordu, derken bir sabah durup durukken "o delikanlıyı mal memuru olarak yanına almak" istediğini söyleyerek Vinck'i şaşkına çevirdi. "Kaptanın yaveri gibi. Bütün katiplik işlerimi yapacak." Hudig razı oldu. Almayer, gençliğin değişime karşı duyduğu doğal özlemle, hiç itiraz etmeden, birkaç parça eşyasını çıkınına koyar koymaz *Flash* ile birlikte, yaşlı denizcinin takımadalardaki hemen her adaya uğramayı âdet edindiği o uzun seyahatlerden biri için yola koyuldu. Aylar akıp gidiyor, Lingard, görünüşe bakılırsa, dostluğu ilerletiyordu. Adaların rayihalı soluğuyla ağırlaşan hafif gece rüzgârı tekneyi sakın ve pırl pırl göğün altında nazikçe sürüklerken, çoğu kez Almayer ile birlikte güverteyi arşınlayan yaşlı denizci, sözlerinden büyülenmişe benzeyen dinleyicisine yüreğini açıyordu. Geçmiş yaşamından, atlattığı tehlikelerden, ticaretten elde ettiği büyük kârlardan, gelecekte daha da büyük kârlar getirecek olan yeni mallardan söz ediyordu. Sık sık korsan *prau*'sunda bulunduğu kızından söz ediyor, onun hakkında konuşurken tuhaf bir baba şefkati takınıyordu. "Şimdiye kocaman bir kız olmuştur," diyordu. "Onu görmeyeli neredeyse dört yıl oldu! Bu yolculukta Surabaya'ya* yolumuz düşmezse ne olayım, Almayer." Böyle bir beyanın ardından her defasında, "Bir şey yapmak lazım – bir şey yapmak şart," diye söylenerek kamarasına dalıyordu. Birden çok kez Almayer'i hayrete düşürerek hızlı adımlarla yanına gelip sanki bir şey söyleyecekmiş gibi sert bir "Öhm!" ile boğazını temizlemiş, sonra aniden gerisingeri dönüp sessizce küpeşteye yaslanı-

* Cava adasının doğu kısmında bulunan şehir 18. yüzyılda Hollanda sömürge ticaretinin merkezi, Batavya, Singapur ve Hong Kong gibi diğer sömürge liman kentlerinin rakibi konumundaydı. Günümüzde Endonezya'nın en büyük üç metropolü arasındadır. (ç.n.)

rak saatlerce hiç kıpırdamadan geminin karinası boyunca uzanan fosforlu denizin ışıltısını izlemişti. Surabaya'ya varmadan önceki gece bu içini dökme girişimlerinden biri sonuca ulaştı. Lingard boğazını temizledikten sonra konuştu. Sözlerinin bir amacı vardı. Almaye'in, evlatlık kızıyla evlenmesini istiyordu. "Sakın beyaz olduğun için tafra yapmaya kalkma!" diye bağırdı birdenbire, şaşırarak genç adamın tek söz etmesine fırsat vermeden. "Bunlar bana sökmez! Kimse karının ten rengini görmeyecek. Sahip olduğum dolarlar elalemin gözlerini örtmeye yeter de artar, inan bana! Hem unutma, ben ölünceye kadar daha da artacak bu para. Milyonlarca doların olacak, Kaspar! Milyonlarca, diyorum! Hepsi de onun olacak – ve senin, eğer söyleneni yaparsan."

Bu beklenmedik teklif karşısında şaşırarak Almaye bir an tereddütte kaldı. Güçlü ve canlı bir hayalgücüne sahip olduğundan o kısacık zaman zarfında, sanki göz kamaştırıcı bir ışık çakmış gibi, üst üste yığılı parıl parıl guldenler gözünün önüne geldi ve refah içinde bir yaşamın sunduğu bütün olanakların farkına vardı. Sahip olacağı itibar, süreceği aylak yaşantının rahatlığı –buna çok meyilli olduğunu hissediyordu– sahip olacağı gemiler, antrepolar, mallar (yaşlı Lingard sonsuza dek yaşayacak değildi) ve hepsinden öte, ileri bir gelecekte, yaşlı Lingard'ın parası sayesinde krallar gibi yaşayacağı ve yaşamının akşam vaktini tarifsiz bir ihtişam içinde geçireceği, rüyalarının yeryüzü cenneti olan o şehirde, Amsterdam'da, peri masallarındaki bir saray gibi parlayan büyük bir malikâne. Madalyonun öbür yüzüne –bir tekne dolusu korsandan miras kalan Malay bir kızın hayat arkadaşlığına– gelince, beyaz olmaktan dolayı duyduğu utancın ancak belli belirsiz farkındaydı. Yine de, dört yıllık manastır eğitimi! Hem sonra, kız tanrının rahmetine kavuşabilirdi. Oldum olası şanslı bir adamdı kendisi, üstelik para her kapıyı açardı! Teklifi kabul etmeli. Neden olmasın? Kadını bir yerlere, kendi muhteşem geleceğinden uzakta herhangi bir yere kapat-

mak gibi belli belirsiz bir fikir geçti aklından. Bir Malay kadından kurtulmak işten bile değildir, kendi Doğulu kafasına göre bir köleydi o ne de olsa, manastır eğitimi almış olsa ne yazar, törenle evlenmiş olsalar ne yazar...

Başını kaldırarak heyecanlı ancak parlamaya hazır bekleyen denizciyle yüz yüze geldi.

“Ben –elbette– isteğiniz başım üstüne, Kaptan Lingard.”

“Bana baba de, evlat. O öyle diyor,” dedi hemen yumuşayan yaşlı serüvenci. “Ama belamı versin ki reddedeceğini sandım. Unutma, Kaspar, ben tuttuğunu koparan bir adamım, yani reddetsen de faydası olmazdı. Ama sen de aptal değilsin.”

O ânı dün gibi hatırlıyordu – bakışı, şiveyi, sözcükleri, bütün bunların kendi üzerinde yarattığı etkiyi, etraftaki şeyleri. Teknenin daracak, eğimli güvertesini hatırladı, sessizce uykuya dalmış kıyıyı, denizin pürüzsüz simsiyah yüzeyi üzerinde yükselmekte olan ayın uzattığı kocaman altın çubuğu. Hepsini hatırlıyordu, ayaklarının altına serilen o serveti düşününce kapıldığı çılgın çöküşü da. O zaman aptal olmadığı gibi, şimdi de aptal değildi. Köşullar aleyhine gelişmişti; servet yitirilmişti, ama umut bakiydi.

Gece serinliğinde ürperdi, birden, güneşin batmasıyla birlikte nehrin üzerine çökerek karşı kıyının silüetini ortadan silen zifiri karanlığın farkına vardı. Yalnızca Raca'nın malikânesinin ahşap perdesinin önünde yakılan kuru dalların alevinde, etraftaki ağaçların eğri büğrü gövdeleri bir belirip bir kayboluyor; nehrin ortasında, deliksiz kasvetin içinde sürüklenen kütüklerin denize doğru alelacele ilerlediği yerde parlak kıvılcık bir leke yansıyor. Akşam bir ara karısının ona seslendiğini hayal-meyal hatırladı. Herhalde yemeğe çağırmıştı. Fakat yeni umutların şafağında geçmişinin enkazını gözden geçirmekle meşgul bir adam, pilav hazır diye üç öğün acıkamaz ya. Eve dönme vakti gelmişti, yine de; saat geç oluyordu.

Merdivene doğru giden yoldaki oynak kalasların üzerinde adımlarını dikkatle attı. Gürültüden irkilen bir kertenkele mahzun bir ses çıkararak nehir kıyısında biten diz boyu otun arasından se-

ğirtti. Almayer merdivenden dikkatlice indi; taşların, çürümeye yüz tutmuş döşeme tahtalarının ve üstünkörü biçimde rendelenmiş kalasların darmadağınık biçimde üst üste yığıldığı eğri büğürü zeminde düşmemek için göstermek zorunda kaldığı dikkat onu şimdi bütünüyle yaşamın gerçeklerine geri döndürmüştü. Oturduğu eve yöneldiğinde –“eski evim” diye bahsediyordu ondan– kulakları uzakta, nehrin karanlığında kürek şıprırtıları işitti. Böylesine yoğun bir sağanak altında gecenin bu saatinde nehirde birilerinin olmasına şaşarak, dikkat kesilmiş bir halde yolun ortasında duraksadı. Şimdi kürekleri açık seçik duyabiliyordu, hatta alçak sesle, hızlıca söylenen bir sözü, akıntıyla boğuşan ve kendisinin üzerinde dikelmekte olduğu kıyıya yanaşan adamların hızlı soluk alıp verişlerini de. Üstelik çok yakındaydılar, ama adam boyunu aşan çalıların altında bu karanlıkta herhangi bir şeyi seçmek çok güçtü.

“Araplardır, mutlaka,” diye söylendi Almayer kendi kendine, zifiri karanlığın içerisine doğru gözlerini dikerek. “Bu kez neyin peşindeler? Abdullah’ın çevirdiği işlerden biridir bu; kahrolasica herif!”

Kayık şimdi çok yakınına gelmişti.

“Buyur! Ahbap?” diye seslendi Almayer.

Sesler kesildi, fakat kürekler önceki kadar hararetle inip kalkmaya devam etti. Derken Almayer’in önünde duran çalı kıpırdandı ve kanonun içine düşen küreklerin çıkardığı keskin ses gecenin sessizliğinde cınladı. Şimdi çalıya tutunuyorlardı; fakat Almayer kıyının yukarısında bir adamın kafası ve omuzlarının belli belirsiz karaltısını güçlkle seçebildi.

“Abdullah, sen misin?” diye sordu, kuşkuyla.

Ciddi bir ses yanıt verdi. “Tuan Almayer bir dostla konuşuyor. Burada tek bir Arap yok.”

Almayer’in kalbi hızlı hızlı attı.

“Dain!” diye haykırdı. “Nihayet! Nihayet! Gece gündüz yolunu gözledim. Neredeyse senden ümidi kesiyordum.”

“Hiçbir şey beni buraya gelmekten alıkoyamazdı,” dedi diğeri, neredeyse şiddetle. “Ölüm bile,” diye fıslıdadı kendi kendisine.

“Bunlar dostça sözler, çok güzel,” dedi Almayer, içtenlikle. “Ama çok uzakta duruyorsun. Aşağıya, iskeleye gel, adamların konağında kendilerine pilav pişirirken biz de eve geçip konuşalım.”

Bu davet karşılık bulmadı.

“Sorun nedir?” diye sordu Almayer huzursuzlanarak. “Brikte bir sorun yok, umarım.”

“Brik hiçbir *Orang Blanda*’nın* ona el süremeyeceği bir yerde,” dedi Dain, coşku içindeki Almayer’in ıskaladığı, hüznünlü bir ses tonuyla.

“Tamam,” dedi diğeri, “Peki adamlarının geri kalanı nerede? Yanında sadece iki kişi var.”

“Dinle, Tuan Almayer,” dedi Dain. “Yarın güneş doğar doğmaz senin evinde olacağım, o zaman konuşacağız. Şimdi Raca’nın yanına varmam gerek.”

“Raca’nın yanına mı? Neden? Lakamba’yla ne işin var?”

“Tuan, yarın iki dost gibi konuşuruz. Bu gece Lakamba’yı görmem gerek.”

“Dain, her şeyin tam hazır olduğu anda beni yüzüstü bırakmayacaksın, değil mi?” diye sordu Almayer, yalvaran bir sesle.

“Geri döndüm, değil mi? Ama önce Lakamba’yı görmem gerek, hem senin iyiliğin hem de kendi iyiliğim için.”

* (Malay.) Hollandalı. Orangutan, veya Malayca telaffuzuyla *orang-houtan* (orman adamı) birleşik sözcüğünü çağrıştıran ve Malayca *orang* (adam) ve *belanda* (Hollanda) sözcüklerinden oluşan bu tamlama özgün metinde aynı zamanda bir çift İngilizce sözcükmüş gibi tnlıyor: portakal veya portakal rengi anlamına gelen *orange*, 17. yüzyılda Oranj Hanedanı’ndan Oranlı William’in yönetimi ele geçirmesiyle birlikte Hollanda’nın simgesi haline gelmiştir. “Bland” sözcüğü ise İngilizce “tatsız, yavan” anlamına gelir. Conrad bu tamlamayı tercüme etmeden bırakmakla, Malaycanın İngilizce ile rastlaşmasından doğan şaşırtıcı anlam katmanlarını açığa vuruyor. (ç.n.)